

ДЕЛІЯ Р. І., аспірант

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

ДО ПИТАННЯ ПРОЄКТУВАННЯ ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА В УМОВАХ СУСПІЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ

Проектування освітнього середовища націлене на вирішення завдань розвитку, перетворення, вдосконалення, вирішення протиріч у сучасних освітніх системах.

В сучасних психолого-педагогічних дослідженнях середовище органічно включено в життєдіяльність людини та слугує важливим чинником регулювання соціальної поведінки особистості. Індивід пов'язаний з компонентами середовища через процеси пристосування до неї і, водночас, через процеси його перетворення. Відтак від формування образу середовища багато в чому залежить цінність його поведінки. Разом із тим вагомим результатом психолого-педагогічних досліджень взаємодії середовища та особистості є опис механізмів цього процесу, що є дуже важливим для вивчення людино-середовищної інтеракції як соціального процесу, управління яким може здійснюватись на основі проєктного підходу [1].

Педагогічне проєктування розглядається дослідниками як загальна теорія; проєктування педагогічних систем внутрішнього управління; управління навчально-пізнавальною і навчально-творчою діяльністю; як ефективний засіб вирішення освітніх задач.

Проект – це обмежена за часом, цілеспрямована зміна окремої системи відповідно до встановлених вимог до якості результатів, можливими рамками витрат засобів та ресурсів і специфічною організацією.

Загалом підвищення інтересу до проєктів у менеджменті зумовлено змінами у зовнішньому середовищі, які багато в чому визначаються внутрішніми факторами. Основними двигунами розвитку галузі управління

проектами стали зростаюча глобалізація, інноваційність та інформаційність, відповідно до яких будь-яка замкнута система є абсолютно неконкурентоспроможною.

Це необхідно позначити як специфічну вимогу до включеності проекту у ширший контекст зовнішнього середовища. При цьому будь-яка дія, поза контекстом зовнішньої системи і одночасно без урахування внутрішніх факторів самої освітньої системи не є проектом. Наприклад, проект зміни форми навчання учнів (внутрішній фактор), безумовно, розглядається в контексті можливих наслідків (ризиків та ефектів) у системі всього освітнього процесу і навіть у соціальному середовищі оточення школи. У всьому світі ця вимога оцінки результативності дії з позиції оцінки його на оточення одержала назву екологічної парадигми і стало основою концепції сталого розвитку.

Узагальнення різних визначень проекту дозволяє виділити його основні характеристики та ознаки.

Таблиця 1

Характеристики	Ознаки
інноваційність	зміни, які характеризують цілеспрямований процес перекладу системи з наявного в бажаний стан, що описується в термінах цілей проекту
конкретна мета та результат	часова обмеженість, тривалість мети та реалізації проекту
визначена тривалість (початок, завершення)	визначений кошторис
обмеженість ресурсів	обмеженість необхідних ресурсів
участь різноманітних фахівців	оригінальність, новизна, комплексність
командна робота	розмежування – наявність чітко визначених меж зв'язків із зовнішнім середовищем з одного боку та відокремлення від інших проектів та заходів – з іншого.

Складено автором за [2; 3].

Структура проекту складається з трьох розділів:

1. Бажаний образ майбутнього.

2. Аналіз потенціалу розвитку системи відповідно до обраного способу.
3. Інструментарій переведення системи з актуального стану в бажаний.

За структурою проєкт має три складника функціонування:

1. Проєктування – розробка проєкту як моделі цілеспрямованого результату як і діяльнісно розгорнутої цілі зміни системи – рівень ухвалення управлінського рішення щодо проєкту. Структура проєкту та його зміст побудовані в такий спосіб, що послуговується об'єктивному обґрунтуванню управлінського рішення щодо необхідності практичної реалізації ідеї, заявленої у проєкті.

2. Управління проєктом – реалізація проєкту практично від рівня планування до рівня досягнення заявленого результату. У цій площині структура проєкту відповідає основним функціям управлінської діяльності.

3. Системний ефект проєкту. У цьому вимірі структура проєкту допомагає вибудувати рівень виконання проєкту, який є системою діяльності проєктної групи (постійна структура з постійним складом) і робочих груп (змінна структура).

Одним із головних завдань проєктування є зниження невизначеності майбутнього, що досягається, зокрема, шляхом артикуляції, обговорення, прояснення, узгодження дій усіх зацікавлених суб'єктів розвитку. Тому концепція (бажаний образ) освітнього середовища установи може бути розроблена лише у багатосторонньому та конструктивному діалозі всіх суб'єктів освітнього процесу.

Один з напрямів проєктування освітнього середовища менеджером освітнього процесу передбачає насамперед проєктування різного виду діяльності учасників освітнього процесу.

Іншим напрямом проєктування освітнього середовища є проєктування взаємодії між суб'єктами освітнього процесу з урахуванням їхніх функціональних обов'язків.

Зауважимо, що проектування освітнього середовища перебуває під впливом кількох груп чинників, основними тут є зовнішнє середовище, стратегічний вибір і поведінка учасників освітнього процесу.

В умовах суспільних трансформацій проектування освітнього середовища є відповіддю на пошук нових чітких орієнтирів організації освітнього простору.

ЛІТЕРАТУРА

1. Слободанюк О. Аналіз поняття «проект», «проектна технологія», «педагогічне проектування» у дослідженнях зарубіжних та вітчизняних науковців. URL : <http://core.ac.uk>
2. Гуменюк Т. Проектування як педагогічний феномен. URL : <http://enpuir.npu.edu.ua>
3. Лісовий В. Педагогічне проектування та його роль у підготовці майбутнього фахівця-педагога. URL : <http://oldconf.neasmo.org.ua/node/2600>